

הלכות שבת ערה-רעו

לאור הנר מפני שאינו מכירן וצריך הוא לעיין בהם הרבה¹⁰⁰ עד שיבחין ביניהם ושנא ישבה ויטה אבל השמש הקבוע הואיל ומכירן אינו צריך עיון הרבה להבחין ביניהם¹⁰¹ לפיכך אם בא לבדוק אין מונעים אותו אבל אין מורין לו לכתחלה לבדוק¹⁰² אע"פ שהוא מותר בדיון שמקרב ידיו לנר להבחין ביניהם¹⁰³ חוששים שנא יסתפק מהשמן שבנר¹⁰⁴.

במה דברים אמורים בנר של שמן אבל נר של נפט¹⁰⁵ כיון שהוא מאוס אין חוששים שיסתפק ממנו ומורין לו לכתחלה ויש אומרים¹⁰⁶ שבנר של נפט אפילו שמש שאינו קבוע מותר לבדוק לאורו מפני שאורו רב¹⁰⁷ ולא יצטרך להמתות ויש לסמוך על דבריהם להקל בדברי סופרים:

יג נהגו לכסות הקמנים שלא יהיו ערומים כפני הנרות משום בזוי מצוה¹⁰⁸ (וגם בחול יש סכנה לעמוד בפני הנר ערום):

רעו דיני נר שהדליק הנכרי בשבת וכו' י"ז סעיפים:

א נכרי שהדליק את הנר בשביל ישראל אסור¹ לכל אדם להשתמש לאורו בשבת אפילו למי שלא הורלק בשבילו שהחמירו בזה חכמים הואיל ונעשית מלאכה גמורה של תורה בשביל ישראל בשבת² וכן אם הבעיר מדורת עצים בשביל ישראל אסור לכל אדם מישאל להתחמם כנגדה בשבת³ ואפילו אם הנכרי נתכוין לטובת עצמו כגון ששכרו ישראל וקצין לו שכר⁴ כך וכך בעד כל יום ויום שידליק לו נרות ויבעיר לו מדורות⁵ או שקצין לו בעד כל (א) הרלקה והרלקה והבערה והבערה ולא צוהו להדליק ולהבעיר בשבתו אלא הוא עושה מעצמו כדי להרבות בשכרו אע"פ⁶ אסור ליהנות ממלאכתו בשבת שהואיל וגוף הישראל יהא נהנה בשבת מנוף המלאכה הרי עיקר

קונטרס אחרון

(א) הדלקה והדלקה בו הדלקה והבערה^א בו עיין במ"ש בס"י רמ"ד ג:

- סא רמב"ם שם. מור.
- סב רמב"ם שם. ש"ע שם. וראה ק"א סק"א.
- סג רב שם. מור וש"ע שם.
- סד ב"י. מ"א ס"ק י"א.
- סה רמב"ם שם. מור וש"ע שם.
- סז נגזר שם לזרחת הרמב"ם שם.
- סח ב"י לזרחת הר"ף ורש"י שם. מור ורמ"א ס"ב.
- סט ר"ף ורש"י שם. ש"ע שם.
- טט וקח ס' טו. ורבי משה סק"ה. רמ"א ס"ח וי.
- ע וראה לעיל ס' טז שצממם זה לא היה ערומים בפני המפריס.
- פ פסחים ק"ב, ב. לקמן הל' שמירת גו"ג ס"ט. וראה דרשה סק"א. אליה רבה ס"ק יד. תוספת שבת סוף הסי'. וראה הק"י הלכות ח"א ע' מ, ב.

סימן רעו

- א תנשה קכב, א. מור וש"ע ס"א. וראה לקמן ס' שבה ס"ט, דרדיונו אפילו אינו כן אלא מעשיו מוכיחים

ציונים לקונטרס אחרון

- א ק"א ס"ק א ד"ה ועוד יש לומר והוא עיקר.
- ב ציטוט מלקמן סעיף ג.

שלאורך ישראל עשה.
 ב תו"ט שם ר"ה זאם. רא"ש פ"ז ס"ב. מור וש"ע שם.
 וראה גם לקמן ס' שבה ס"ט וס"ז. ס' תקנו ס"א (בהג"ה). וראה תהלה לדור ס' רג סק"פ.
 ג שבלי הלקט ס' קוב בשם ר"ת. מודכי פ"ק ס' רג. מור וש"ע ס"א.
 ד תו"ט שם (שאין אומרים אדעתא הנפשעה עבד). ס' התרומה ס' רבב וס' רנב. סמ"ג ל"ח סה (שם, רד). רמ"א ס"א בהג"ה דא'.
 ה תו"א סק"ב. לפי מה שנתבאר לעיל ס' רמג ק"א ס"ק א שנקרא בקבלת כיון שקיבל עליו כל המלאכה, אמנם כמחרי"ב ר"ה ושנאי שכר יום חור בו מביאור זה, וביאר שאם כל יום מתחשב לבדו נקרא שכר יום. וראה זכרון יוסף ס' צב. ואם הוא שכר שנה ראה לעיל ס' רמג ס"א וש"ג.
 ו מ"א שם. לפי מה שנתבאר לעיל ס' רמג ק"א ס"ק א ר"ה ועוד יש לומר והוא העיקר.
 ז שאמרו אף בקבלת, כדלעיל ס' רמג ס"א וש"ג.

הלכות שבת רעו

רנו

המלאכה נעשית בשבת כשכילוי¹⁰ שהרי הנכרי אינו נהנה מנוף המלאכה אלא משכרו¹¹ והוא מתכוין בעשיית גוף המלאכה בשבת כשכילוי שיהנה ישראל ממנה בשבת¹² נמצא שעשיית מלאכת השבת היא כשכילוי כשיהנה ממנה בשבת ויש לנוור גורה שמוא יאמר לו לעשותה בשבת כשכילוי הנאתו¹³ אם יהיה מותר לו ליהנות ממנה כשעיקר עשייתה בשכילוי הנאתו:

ב ומכל מקום לא המריחו על ישראל לצאת מביתו כשמדליק בו הנכרי נר כשכילוי מדעת עצמו¹⁴ אף על פי שיש לו הנאה מאור הנר¹⁵ רק שלא ישתמש כלום לאורו¹⁶ וכן במדורה¹⁷ והוא הרין אם הוא שוכת כמלון כבית הנכרי אינו צריך לצאת ממנו כשמדליק הנכרי נר כשכילוי דכיון שהוא שוכת בו נעשה כביתו ומורה לו לצאת ממנו¹⁸ ואם רוצה לעשות מרת חסידות יהפך פניו מאור הנר¹⁹ להראות שאינו הפין בו²⁰:

ג ומכל מקום אם הנר הוא של ישראל צריך הוא למחות בידו לכתחלה שלא ידליקו כשכילוי²¹ מטעם שנתבאר בס' רנ"ב²² וכן במדורה מעצים של ישראל (ואם לא השגיח בו והדליקו מותר לו ליהנות להשתמש לאורו²³ ובלכר שלא יערים במהותו²⁴).

ואם מיחה בנכרי המשרתו בביתו ולא השגיח בו (אע"פ שמתור לו להשתמש לאור הנר שמוחה בו מכל מקום) חייב הוא לגרש מביתו את הנכרי הוה שאינו שומע לו ומדליק או מבעור כשכילוי בשבת²⁵ ואע"פ שהוא מתכוין לטובת עצמו כדי להרבות בשכרו שקצין לו בעד כל הרלקה והבערה²⁶ והרי זה כקבלן שאין צריך למחות בידו אף שעושה המלאכה בחפצים של ישראל כמו"ש שם²⁷ מכל מקום אסור לו להניחו שיעשה בביתו מפני מראית העין כמו שנתבאר שם²⁸:

ד אבל אם הנר או העצים של הנכרי אינו צריך למחות בו²⁹ כשעושה מדעת עצמו³⁰

יט תהות מרדכי פ"ק רנו תנב, והנהת מיינוני פ"ו אות ג, כשם רבינו שמחה, לפירוש ח"א ס"ק ד, ונתבארה שימותו לעיל שם ס"ק ה ד"ה ונהה לפי אבל ראה מהר"ב לסי' רנו ד"ה ונהה מהר"ם, שהו רק כשהוא בקבלת שהיתה אמרה מישאל שעושה מלאכה זו, אבל אם הוא עושה מעצמו נשנין כהפוסקים שאין צריך למחות בו (אפילו בשל ישראל), ורק במקום שהישראל נהנה ממלאכה זו בשבת צריך למחות בו (אף כשאנו של ישראל, כמו בעבשים דלקמן סי' שבה סוף ס"ז). ובסוף מהר"ב שם מסיק, שאפשר שבמקום שהישראל נהנה מהמלאכה כולם יודו שצריך למחות. ועיי' מבאר לקמן סי' שה ק"א ס"א.

כ סעף ה, וק"א שם ס"ק ה.

כא בי"ח ד"ה ויכול למחות מ"א ס"ק ג. וכל' לקמן ס"ה ופ"א.

כב ח"א שם.

כג רבינו שמחה שם. ח"א סק"ד.

כד כדלעיל ס"א.

כה סי' רנב ס"ה.

כו סעף ה, וק"א ס"ק ה. ואם הוא נדליק ומבעור מעצמו בבית הישראל, ראה לעיל שם ס"ה שאין חוששים בה למראית העין.

כז מהר"ב, שגם בשל נכרי (או הפקר) צריך למחות כשהנהה הישראל בשבת מהמלאכה.

כח אף שהוא נכרי המשרתו (ב"ל ס"ג).

ח תוס' שם. דרין פ"ק ג, א ר"ה ובכולן (ראה בצינוים לקמן). וכל' לעיל סי' רנב ס"ו. ואם לא עשה הנכרי כדי שיהנה הישראל מהמלאכה בשבת, ראה לעיל שם ס"א. ולענין מנהג ראה סי' תקפו סכ"ד. וכוון ויפס סי' עח וסי' פ.

ט ראה ביאורי השולחן ע' רלא.

י תוס' שם. דין שם, לפירוש ח"א סי' רנב ס"ק א, אבל ראה מהר"ב לסי' רנו בתחלתו שלא וודו כוונת הרין, ומכל מקום הרין דין אמת גם לסי' התירוה שם (שאמר נשעם זה אף בקצין).

יא ונמנעם זה אמור אף במתא שבת ער כברי שעושה. ותוס' פ"ו ה"ה. ושאר פוסקים בס"י תקטו.

יב ונשעיר שם ס"א לרעה תב, וכל' לעיל סי' רנב ס"ב ולפ"ו וראה צ"צ איה"ט כס ס"ג.

יג ירושלמי סוף פמ"ו. רבינו פרין בהנהת תשב"ץ סי' יב. מור ורבי"א ס"א. וראה לקמן פמ"ו, שגם כששכר אותו שסיקנו בכל יום (בב' האופנים דלעיל ס"א) הרי זה כעושה מעצמו ולא המריחו לצאת.

יד ור"א שם.

יז מ"א סק"ה. וראה מהר"ב לסי' רנו ד"ה אבל אם אינו, הדינו שכול ליהנות מרתוק.

יח רמ"א שם.

יט ור"א שם.

יז ב"י ד"ה ואתא בירושלמי. אלה רבה ס"ק ג.

יז ב"י שם. ח"א שם.

יח ראה ביאורי השולחן ע' רלב.

הלכות שבת רעו

אנ"פ שלא קצין לו שכר ממעם שנתבאר שם¹³ ואפילו (ב) בתוך בית ישראל¹⁴ אין חוששים למראית העין כשהמלאכה נעשית בחפצים של נכרי ממעם שיתבאר בס"י שב"ה¹⁵:
 ה' ומכל מקום מותר לו למחות בו וכן מותר למחות בנכרי שבא להוסיף שמן שלו בנר הדולק¹⁶ ואין בזה משום כיבוי שע"י מחאתו גורם מהירות הכיבוי¹⁷ וכשמוחה בנכרי המדליק משלו בין בביתו בין בבית הנכרי ולא השגיה בו מותר לו להשתמש לאורו¹⁸ ובלבד שלא יערים במחאתו¹⁹:

ז וכל זה כשהדליק בשביל ישראל אבל אם הדליק בשביל עצמו²⁰ או בשביל נכרי אחר²¹ מותר לכל ישראל להשתמש לאורו אפילו הנר של הישראל²² שאין גזירים שמא יאמר לנכרי שידליק בשביל עצמו או בשביל נכרי אחר²³ וכן אם הדליק לצורך חולה אפילו שאין בו סכנה²⁴ או לצורך קמנים שדינם כחולה שאין בו סכנה²⁵ לכל דבר²⁶ מותר לבריאם להשתמש לאורו שאין כאן גזרה שמא יאמר לנכרי להדליק בשביל החולה שהרי דבר מותר הוא אפילו לכתחלה²⁷:

ז ישראלים ונכרים שהסיבו יחד ובא נכרי והדליק להם נר²⁸ אם רוב המסיבה נכרים מותר להשתמש לאורו²⁹ ואם רובה ישראל אסור להשתמש לאורו³⁰ שמן הסתם מתכוין המדליק לצורך הרוב³¹ ואם מחצה ישראל ומחצה נכרים ג"כ אסור³² שמן הסתם הוא מכוין לצורך שניהם³³ ואף אם ספק לאיזה מהם מדליק הולכים להחמיר: בספק זה³⁴.

קונטרס אחרון

(ב) בתוך בית בו' עיין במ"ש בס"י רנ"ב¹ ויתברר כל מ"ש כאן מעניינים ההם:

ונתבאר לעיל סי' רנב ק"א ס"ק ה' ר"ה וע"י שם, ובמקו הק"א שם.
לט מרדכי עירובין סי' תצא. מ"א סי' שבת ס"ק ט. וראה מ"מ ועינים.
מ סי' התדומה סי' רנב. סמ"ג ל"ח פה (ג. כ.). וש"ע שם.
מא וחדרי פ"ק רשתת סי' רג. הגהות מיימוניות פ"ה אות ה. רמ"א ס"א. וראה ב"ר השלחן סי' קל"ד ס"ק י"ח.
מב ראה גם לקמן סי' שבת סכ"ב. סי' שפג ס"ח.
מו ואין לחשוש שירבה בשביל הבריא, כדלקמן סי"ג. סי' שבת ס"ה.
מד ראה זכרון יוסף סי' פג.
מה ראה לקמן סי' רחצ ק"א ס"ק א' (אף שסתם מסיבתה לע"ז).
מו ברייתא שם קכב, א. מור וש"ע סי' ט"ב. וראה גם לקמן סי' שכו ס"ג.
מז נצ"ח שם. מור ולבוש ס"ב. וראה גם לקמן סי' שכה ס"ו וש"ע.
מח ברייתא שם. מור וש"ע שם.
מט סמ"ג ל"ח פה (ב, כ). מ"א ס"י תקטו ס"ק כג. עיין בח"ש שם פקדונות סכ"ג.
 ג' רש"י קכב, ב' ר"ה ארעמא הרובא. הובא ב"י ר"ה ישראל. לבוש שם. וראה רש"י קטא, א' ר"ה רוחן ביה. ובק"א שם.
נא המעט ראה לקמן סי' שבת ס"ה.

כט ראה סי' רנב ס"ב.
 ל' משפחות הטור ורמ"א ס"ד, דפי דעת המ"א שם. וראה סי' רנב ס"י ק"א מ"ה ר"ה וראב"ד, ובמהר"ב לסי' רנב ר"ה ונח"א מעטמא, שכשעושה מאלו אין חוששים למראית העין בבית ישראל (אלא כששכרו בקבלנות, כדלעיל סי' רנב ס"ה).
לא סעף ג. ונתבאר בק"א לעיל שם.
לב טור ורמ"א ס"ד. ודונו שעכ"פ אינו צריך למחות בו, כיון שהשמן הוא של הנכרי, ולפי מה שנתפרש בו לעיל סי' רנב ק"א ס"ק ה' ר"ה וע"י שם), ובהר"ב המ"א שנתבארה שם (ר"ה ודנה לפו). אמנם במהר"ב לסי' רנב ר"ה ונח"א מעטמא מוסק הדבא התירו אפילו כשנמן של ישראל, ואין צריך למחות אנ"פ שישראל נהנה בשבת מומלאכה, כיון שהוא רק הוסיף נר או הוסיף שמן בנר (דש"י תליתו כדאי נוטא, כדלקמן סי' נ"ד). וראה לקמן סי' שז ס"ג, כשהנכרי בא מעצמו להסיר הפחם שבראש הנר.
לג ראה מ"מ ועינים.
לד ב"י ד"ח ר"ה ויכול למחות מ"א ס"ק י"ג.
לה מ"א שם. וראה גם לעיל ס"ב בנוטמ"ר.
לו חושנה שם קכב, א. מור וש"ע ס"א. וראה גם לקמן סי' שבת ס"ג.
לז כדלקמן ס"ז כשורבם נכרים.
לח ואין צריך למחות בנר לדברי הכל, כדלקמן ס"ה.

ציונים לקונטרס אחרון

הלכות שבת רעו

רנט

וכל זה כשמדליק סתם שמן הסתם כוונתו כשביל המסובין אבל אם יש הוכחה שמדליק בשביל עצמו כגון שאנו רואים שהוא משתמש לאורה¹¹ (מיד¹²) אע"פ שהרוב ישראל¹³ מותר להשתמש לאורה וכן אם יש הוכחה שמדליק בשביל נכרי אחר אבל אם יש הוכחה שמדליק לצורך ישראל ולצורך נכרי אע"פ שהרוב נכרים אסור¹⁴:

ח בקצת מקומות¹⁵ נהגו רבים להקל באמירה להנכרי להדליק נרות לצורך סעודה¹⁶ כשנכבו הנרות ואי אפשר לאכול בחשך¹⁷ ויש שלמדו זכות על שלא מיהו בידם חכמים¹⁸ לפי שסומכין על מי שאומר¹⁹ שלא גזרו על שבות של אמירה לנכרי במקום מצוה אפילו לומר לו לעשות מלאכה גמורה של תורה ומכל מקום אם נר אחר דלוק עדיין ויכולים לאכול אצלו אסור לומר לנכרי שידליק עוד²⁰ שאין כאן מצוה כל כך לחדות בשבילה שבות של אמירה לנכרי (ואם הדליק מעצמו מותר ליהנות ממנו²¹ אף לאחר שכבה הראשון כיון שעונג שבת תלוי בזה כמו שיתבאר²²).

אבל כל אדם צריך להחמיר²³ לעצמו שלא לומר לנכרי להדליק נר אע"פ שיושב בחושך²⁴ ואינו יכול לאכול סעודת שבת לפי שרבו האומרים שלא התיירו שבות במקום מצוה אלא שבות רשבות כמו שיתבאר בס' ש"ז²⁵ והכריחם עיקר לפיכך אין להקל כלל בזה אפילו לצורך גדול²⁶ אלא שאין למחות בהמקילין שמוטב שיהיו שונגים ואל יהיו מוידים²⁷:

ט אבל לומר לנכרי שיביא לו נר הדלוק כבר במקום אחר יש מתוירים²⁸ אפילו אם אפשר לו בלעדו בין נר של שעוה וחלב בין נר של שמן²⁹ לפי שטלמול הגר אינו אסור אלא מפני שהוא מוקצה כמו שיתבאר בס' רע"ט³⁰ וכל מוקצה מותר לטלמול בטלמול מן הצד כמו שיתבאר בס' ש"א³¹ וכיון שהישראל בעצמו היה יכול להביא הנה לכאן והיורד בטלמול מן הצד כגון באחורי ידיו או בין אצלו ידיו³² וכיצא בזה כשמביאו הנכרי כאיסור בטלמול גמיר אין בכך כלום שלא אסרו לעשות ע"י נכרי כשבת אלא דברים שאין שום היתר לישראל לעשות בעצמו³³ ואין להורות היתר זה אלא לבני תורה אבל לעמי הארץ אין להתייר שלא יתרגלו באמירה לנכרי וידמו דבר לדבר ויקילו יותר³⁴:

-
- נב** עובדא דשמואל קבב, ב. מור ושריע שם.
 - נג** לנפש שם. וראה תוספת שבת סק"י. וראה גם לעיל ס' רב ק"א ס"ק ה' ו"ה וע"י שם, לענין חיוב למחות.
 - נד** ר"איש צפ"ח ס' ה' ב"י ד"ה ישראל, שריע שם. וראה זכרון וסוף ס' פה.
 - נה** מ"א סק"י. וראה שו"ת מדרש"ג ח"ב ס' קנהד"ו.
 - נו** שג"ה מסכת שבת נר מצוה (קל"ג, ב' ד"ה אם כבה).
 - נז** ר"ח"א ס"ב.
 - נט** מ"א ס"ק ג'.
 - נח** דר"א שם.
 - ס** בה"ג (הל' מילה ג, ב). הובא בר"ף שם. בעד התייטור הל' מילה גמ', א. הובא בר"ן ס"י"ב ר"א דבילה. וברלקמן ס' שלא ס"ג.
 - סא** מ"א שם.
 - סב** מ"א שם.
 - סג** לקמן סעף ד'.
 - סד** רכ"א שם.
 - סה** שג"ה שם.
 - סו** סעף י"ב. וראה גם לקמן ס' שו"ה וסכ"ד.
-
- סז** שג"ה שם.
 - סח** ב"ח ס' שו" ס"ג. מ"א סק"ג. וראה גם לעיל ס' קני ס"ז וס"ח.
 - סט** שו"ת מהר"ם מרומנוב (פראג) ס' תקנה בשם ר"ח (לחזור ברעבד). הגהות מיומנות פ"ב אות ה. הגהות מרדכי (פמ"ד). רבינו ירוחם נתיב יב ח"ב (סו), ג. רמ"א ס"ג. מ"א ס"ק יא.
 - ע** מ"א סק"י. וראה אלה ונמא סק"ב.
 - עא** סעף א.
 - עב** סעף ד"טו. וראה גם ס' שם סמ"ג.
 - עג** ראה מנחת פתים אר"ה תוספת לס' שא ס"ח. טל תורה על ירושלמי שבת פ"ב ד"ה חובן נהום ס' ל' סק"ג. מ"ז וציונים.
 - עד** ראה מ"ז ס' שו" סק"ד. מ"א ס' שבה ס"ק כד. קו"א סוף סק"ג. וראה לקמן ס' שו" סמ"ז שוה"ה זה הוא הוקא: לומר לנכרי סתם כלשון שאין מנוכר בו כפירוש שיעשה באיסור והנכרי עושה מעצמו.
 - עה** שו"ת רדב"ז ח"ד ס' ג'. נסת גדולה הגב' מ"א סק"י.

הלכות שבת רעו

י כמה דברים אמורים כשמביאו לכאן כדי ליהנות כאן לאורו או מפני שצריך למקום שהיה הגר עומד שם אבל אסור לטלטל על ידי נכרי כדי להצניעו כדי שלא יגנב לפי שטלטול זה הוא לצורך הגר שהוא מוקצה ואין היתר לישראל לטלטל מוקצה אפילו בטלטול מן הצד כשטלטלו הוא בשביל המוקצה עצמו¹⁰ כמו שיתבאר בס"י שו"א יט.

(ואף שיתבאר שם¹¹ שכל טלטול מן הצד שהוא על ידי גופו שלא בידיו יכול לטלטלו אפילו לצורך המוקצה ושאר טלטול מן הצד שהיה על ידי דבר אחר שבידיו אין היתר אלא כשטלטלו לצורך מקומו אבל לא כשצריך להשתמש בנגף המוקצה¹² ואם כן זה הגר אם יטלטלו על ידי דבר אחר שבידיו לא יוכל לטלטלו כדי ליהנות מאורו כאן במקום שמביאו וגם א"א כלל להביאו על ידי הטלטול מן הצד של דבר אחר שבידיו ואם יטלטלו על ידי גופו כגון באחורי ידיו או בין אצילי ידיו וכיוצא בזה יכול לטלטלו אף בשביל שלא יגנב אעפ"כ אין להתיר לומר לנכרי שיצניענו לפי שאותם המתירים¹³ לטלטל כדרכו על ידי נכרי כשיש היתר לישראל מן הצד (ו) הם סוברים שאף על ידי

קונטרס אחרון

(ג) הם סוברים ב' עין I בתוס' ריש דף מ"ד, שהביאו ההיא דאמרי בי רב, והיינו קש על המטה¹⁴, שמשם הביא הרא"ש I לחלק בין טלטול גופו לשאר טלטול מן הצד I בשם הר"י¹⁵, ולא בשם ר"י בעל התוס', כי התוס' I תירצו זה במ"ש דשאני טלטול דמת מכולן, ור"ל דדוקא דומיא דמת אסור שהטלטול אין בו שום צורך לדבר המותר משא"כ בקש שעל המטה לשכב עליו (דמסתמא לא פליגי התוס' על פרש"י שפירש כן, דלא כהר"ן¹⁶, אם לא שיוכירו מחלקותם עליו בפירושו¹⁷ ומדשתקו לו ב' מקומות בפ"ד ובספ"כ מסתמא הורו לו). וכ"ה גם כן דעת ספר התרומה¹⁸ וסיעתו כמ"ש בס"י ש"א I וידוע שהת' תרומתו מהתוס'¹⁹. וכן הוא ג"כ דעת ר"ת²⁰, דאי ס"ל כהרא"ש לא היו התוספות משמיטין דעתו לגמרי²¹, בפרט שהביאו שם ראיה מפירושו שפירש בסנהדרין. והדברים מראין שהרב רבינו יונה שהיה אחר התוס'²² הוא חידש חילוק זה דטלטול גופו²³, אבל ר"ת והתוס' לא עלה על דעתם חילוק זה, דאי ס"ל הכי לר"ת, וגם כאן²⁴ כוונתו ע"י טלטול גופו, הרי תלמוד ערוך מנגדו (בדף ק"ג) גבי תיבנא טריא שאין שום צד היתר להביאו²⁵ אף אם יש מחיצות, היפך דעת ר"ת, וע"כ משום דלא חזי למידי בשבת ואינו מביאו אלא לשומרו עד אחר השבת [ג]בלו בטיט כדאייתא בכיצה רפ"ד²⁶ שהוא

עט כדלקמן שם ס"ד. וראה מ"מ וציונים.
פ ר"ת שם.

עו מא"ס הרמב"ם.
עז סעף ד' (לגבי טלטול ע"י דבר אחר).
עח סעף מו. וראה זכרון יוסף ס"י קמ"ד.

ציונים לקונטרס אחרון

יג סי' רכו, שאסר בנושא עליו מעותיו אף מטעם מוקצה.
יד סעף לט וקרא' שם ס"ק י. וראה גם סי' רסו קרא' ס"ק ו במסנה.
טו ראה כללי הפוסקים וההוראה כלל רכה.
טז המובא בפוסקים דלעיל ס"ט, שהתיר מטעם זה נכרי המביא גר.
יז ראה כללי הפוסקים וההוראה כלל רכ.
יח ראה כללי הפוסקים וההוראה כלל קעט.
יט כמובא ברא"ש יש כשמו.
כ שמתיר לטלטל גר ע"י נכרי.
כא ראה זכרון יוסף ס"י קעא.
כב ל' סע"א. ולקמן סי' תתיח ס"י"ב.

ד לכללות קרי' זה ראה ביאורי השלחן ע"י שצ ואילך.
ה שמשנה ונמרא קמא, א, ודלקמן סי' שא סט"ו, שמנענו בגופו שיוכל לשכב עליו, וע"ז ביאר שם שמתיר כיון שאינו מטלטלו לצורך המוקצה.
ו פ"ג ס"י יט.
ז כדלקמן סי' שא החילוק בין ס"ד לסט"ו.
ח שהוא רבינו יונה.
ט שם, בשם ר"י.
י פרק ד' ג, א ד"ה קש. ופרק כ קמא, א ד"ה הקש.
יא מג, ב ד"ה וקשיא.
יב ראה כללי הפוסקים וההוראה כלל ריט.

הלכות שבת רעו

רסא

גופו אין היתר לטלטל לצורך המוקצה עצמו⁹⁹ אלא כדי להשתמש בגופו המוקצה או מפני שצריך למקומו⁹⁸ ואין להקל יותר ממה שהם עצמם מקילים⁹⁷!

קונטרס אחרון

דברי האסור בשבת, ואף בפירות מוקצים כמ"ש בטושע"ט סי' ש"ז¹⁰¹ כיון שאין ראויים בשבת ומביאים לשמרום ולהצניעם עד אחר השבת, ה"ו כבשביל שלא יגב הנר שגם כן דעתו להשתמש בו בחול. וא"ל דאף להרא"ש יש חילוק בטלטול גופו בין שלא יגב ובין לשכוב עליו, דא"כ מנ"ל להקשות ממה לקש ע"ש. וכ"מ בהדיא בסי' ש"א עיין במ"ש שם¹⁰². ופשיטא דא"ל דר"ת סי' כהר"ן גבי קש¹⁰³, דא"כ אין שום היתר לטלטלו לצורך גופו. אלא ודאי כמ"ש, דר"ת ור"תוסי' תופסים שיטה שלישית גבי טלטול מן הצד¹⁰⁴.

והנה מלשון הגהות מיימניות¹⁰⁵ משמע שהיתר זה מישך שייך בהיתר אחר, דאי בעי מיייתו בלא נר¹⁰⁶, אלא דאין להקל כל כך והמחמיר תבא עליו ברכה. אבל לפי דעת הרא"ש¹⁰⁷ וסיעתו, שחלקו על ר"ת בהיתר זה דאי בעי אפילו בדיעבד, גבי מילא מים וליקט עשבים, יש לפקפק גם בהיתר הראשון¹⁰⁸. אף על פי שיש לחלק ביניהם כמ"ש לקמן, מ"מ מנא לן להמציא היתר חדש וחילוקים חדשים שאין להם רמז וסמך כלל בתלמוד¹⁰⁹. בשלמא לר"ת נתיא שדקדק מרקתני לבהמתו¹¹⁰, אלא דהא דאי בעי מיייתו בלא נר, דמייירי בדיעבד לפי' טור¹¹¹ וב"י¹¹² ע"ש, אפשר דלא דמי לאי בעי אילו להתם ושתי, שיש יתרון לאור מן החשך, להכי המחמיר תבא עליו ברכה¹¹³, אבל אי בעי שקיל מן הצד דמי ממש להתם, ועדיפא מניה כמו שיתבאר לקמן, להכי שרי אפילו לכתחילה לפי מ"ש בהגהות מרדכי¹¹⁴ (ואפשר שזהו ג"כ מ"ש רמ"א סי' שכ"ה ס"ן)¹¹⁵ ויש מתיירין א"ל לכתחילה¹¹⁶. אלא דכיון שלא מצינו להרא"ש וסיעתו שיהלכו בפירוש גם על טלטול הנר, יש לנו לסמוך על דעת ר"ת ולחלק בין דין זה למה שחלקו עליו גבי מילא מים, הנתם אין היתר לישראל לפשות המלאכה עצמה שעושה הנכרי בשבילו אלא שיכול לשותת בלא עשיית מלאכה (משא"כ הכא שעיקר המלאכה היא הבאת הנר ומה איכפת לו בין שיעטלטלו כדרכו או מן הצד). וחילוק זה הוא מוכח בהדיא בגמרא גבי בורגנין כמ"ש בסוף סי' רס"ג ע"ש¹¹⁷, ומכל מקום לא העתקתי בסי' ש"ז¹¹⁸ מ"ש הט"ז שם¹¹⁹ לדעת ראב"י¹²⁰ שבהגהות מרדכי¹²¹, אף על גב דהכא מקילין בכה"ג, מכל מקום התם אי אפשר לו לעשות מחיצות מבני אדם לכתחילה כמ"ש בסי' שט"ב סי' צ"ג¹²² דצריך שאחור יעשה לו שלא מדעתו, א"כ אי בעי לא הוי מצוי, שברצונו לא יעשה, אלא שאם יארע לו שאחור יעשה שלא מדעתו, ואין זה מועיל כיון

98 כפי שיתבאר בק"א מ"ק נ. וכוון יוסף סי' קעא.
99 ראה שניות שבת כהלכתה ע' תקנ"ט בהערות.

ציונים לקונטרס אחרון

- 97 אסור ליהנות.
- 98 לד דאין להקל בענין כלל. וכן לקמן סי"א אסר אף בדיעבד.
- 99 לה בהגהות מיימניות שם.
- 100 לו שבת (פב, ד): דמותו לומר לגברי תביא נר הדלוק כו'.
- 101 לו ובמ"ש ש"ק כה כתב שלא מצא. ושבושית מהרי"ל כתב שמהרי"ל החיר (במים ועשבים) רק בדיעבד.
- 102 לח לעיל שם קריא ש"ק ה.
- 103 לט סעיף טז.
- 104 מ ס"ק ד.
- 105 מא סי' שצא ד"ה מי האדם.
- 106 מב סוף מפסת שבת (פד, כ), להחיר אמירה לגברי להביא דרך רה"ר מטעם דיכול להביא ע"י מחיצת בני אדם.
- 107 מא ולקמן שם סעיפים יג"ז.
- 108 כג סעיף ח. ולקמן שם טט"ו. וראה גם לקמן סי' שו ס"ג.
- 109 כד סל"ט וקריא ש"ק י, שמתור לטלטל בגופו אפילו כדי שלא יגב.
- 110 כה כדלעיל, שאסר אפילו כדי להשתמש בקש תשמיש היתר.
- 111 כו שמתור לצורך גופו ואסור לצורך עצמו.
- 112 כז פ"יב אות ה.
- 113 כח שמתעב זה היתר ר"ת בתוס' קכב, א ד"ה משקה, גבי מילא מים שיכול לישראל לשותת.
- 114 כט פט"ז ס"ב.
- 115 ל וכוון דלא פסקינן כוותיה לקמן סי' שכח סט"ז"ו במים ועשבים, למה הובא היתר זה בנר לעיל ס"ט.
- 116 לא ראה כללי הפוסקים וההוראה כלל טז.
- 117 לב בתוס' שם.
- 118 לא ואם אמר הדלוקים את הנר כו', ש"מ שבריעבד

יא אם אומר אדם לעברו ולשפחהו לילך עמו לחזין בלילה ומדליקים הנר מעצמן אף על פי שגם הם צריכין לנר זה ומתכוונים לצורך עצמן בלבד¹⁰ אין זה נקרא לצורך נכרי כיון שעיקר הליכה הוא לצורך ישראל ובשבילי¹¹ ולפיכך (צריך למהות בם שלא ידליקו אם הנר שלו¹² ואם לא מיחה בהם והדליקוהו) אסור לילך עמהם לחזין עד שיניחו הנר בבית שלא יהנה מאור הנר שהודלק בשביל הליכתו¹³ אפילו הנר של נכרי (ואם מיחה בם ולא השיגוהו בו והדליקו מותר להשתמש לאורו אם אינו מערים כמו שנתבאר למעלה¹⁴):

יב אבל לו שמדלקת השפחה להרית כלי אכילה לאורו אע"פ שרהנה זו היא לצורך הישראל אין הדלקה זו נקרא בשביל ישראל האולי ואין גוף הישראל נהנה (מנר זה)¹⁵ (ו) (מהרהר זה)¹⁶ אלא שכלים שלו מודחים והיא חייבת להריתם לצרכה היא מדלקת¹⁷ וא"צ למהות בה¹⁸ ומותר להשתמש לאור נר זה:

קונטרס אחרון

שעדיין לא עשה לו ע"ש בט"ו, ומה גם שאפשר שירגיש אחד מהם ולא יועיל כלום כמבואר שם, ונמצא שאין ההיתר תלוי בדעתו ואין ההיתר ברור כמו הכא דאי בעי מטלטל מן הצד. ומהאי טעמא אפשר שאף לפ"ד הרשב"א¹⁹ שחולק על ס"ז²⁰ אין להקל. ואפשר שאף בדיעבד אין להקל מהאי טעמא. ועוד י"ל דשאני הכא שאינו אומר לו אלא לטלטל שהוא דרבנן כמ"ש הט"ו בסי' שכ"ה סק"י ע"ש. וכ"מ מסתימת המוסקים בסי' שכ"ה שלא חלקו בין יש לו בני אדם לאין לו ע"ש במג"א סוף ס"ק כ"ו, וכ"מ ממ"ש רמ"א בסי' שס"ב שלא הזכיר תקנה ע"י נכרי, אף דהתם מיירי שיש לו בני אדם ע"ש במ"א²¹:

(ד) מהרהר זה בו אף²² (את"ל) שכונת הט"ו מנר זה²³, מכל מקום לפי מ"ש המג"א בסק"י²⁴ לדצורך שניהם אסור, ועיין במ"ש בסי' תקט"ו²⁵, א"כ הטוש"ע בס"ג²⁶ מיירי לדצורכם בלבד והדליקוהו ולא נתכונו כלל לבעל הבית (ומש"י²⁷ שגם הם כו', היינו משום כך

- פד** מד מתכוונים לשניהם בלילה אסור, כדלעיל ס"ז.
- רה** וראה ק"א פ"ד.
- פה** הנהגת מיימנות פ"ב אות ה. מור ושר"ע ס"ג. וראה וכו' וקפ"פ פ"ה.
- פו** ראה לעיל ס"ג, ושם צ"ח למסקנתו במהדו"ב בנכרי העושה מעצמו, שאם הוא כרי שהישראל יהנה ממלאכה זו בשבת צריך למהות אף כשהנר של נכרי, ובמקום שאינו נהנה מותר אף בשל ישראל. וכאן רמ"י בעברו ושפחהו, ראה לעיל ס"ה רנד ס"א, ושם צ"ח למסקנתו במהדו"ב שגם שכרי שנה ש' לו ר"ן נכרי העושה מעצמו (במכות הנאה להשלים קבלתו).
- פז** ראה ק"א ס"ק ג, והחובה דאסור אף בדיעבד.
- פח** סעיף ג וסעיף ה.

ציונים לקונטרס אחרון

- מד** בעבודת הקדש שער ג ס"ה. הובא במ"מ פט"ז הכ"ב. ובמ"א ס"ק יד.
- נה** בשו"ע שם, מהרמב"ם שם הכ"ג, שלא יעמיד אותם אדם שרוצה להשתמש במחיצה.
- נו** ארז"ל: כמ"א (שכתב יותר עדיף כו' משמע שיש לו בני אדם).
- נז** לכללות ק"א זה ראה ביאורי השלחן ע"י שזר.
- מח** משא"כ כשעומד שם ונהנה אסור, מכל מקום מסיים לקמן, שאין סביר כלל לאסור בזה, כיון שלא נתכוונה בשבילו.
- מט** מש וכו' לעיל ס"ז.
- נ** מ"א שם ס"ב, לקמן שם ק"א ס"ק ו.
- נא** ולעיל ס"א.
- נב** בשו"ע ס"ג ולעיל ס"א, שגם הם צריכים לו (נרא לכאורה שהדליקו בשביל שניהם).

- פט** משא"כ לעיל ס"א שגם הוא נהנה מהנר (אף שעיקר כונתם לעצמם). אבל ראה ק"א ס"ק ד, שאין סביר כלל לאסור בזה, ומסיים: וע"ע.
- צ** משא"כ לעיל ס"א שעיקר הליכתם בשבילו שנופ נהנה מהליכתם.
- צא** ס"ז סק"ה.
- צב** ראה לעיל ס"ה רב ק"א ס"ה ה' ד"ה וע"י שם, ובסופו, שהוה דוקא כשנוף הנכרי נהנה מזה מנר, משא"כ במלאכה אחרת אין להקל נגד המ"ז רס"י רמ"ז, שצריך למהות אפילו כשעושה לעצמה בבית ישראל, מפני מראית העין. אבל ראה בניצוי לעיל ס"א מסקנתו במהדו"ב, שבשאר מלאכות שאין הישראל נהנה מהם בשבת. אין צורך למהות בשפחה העושה מעצמו, גם כשהוא בשביל ישראל בשל ישראל ובית ישראל.

הלכות שבת רעו

רסג

יג וכל זה בנר אבל במדורה שעשאה נכרי אפילו לצרכו כלבד או לצורך חולה אפילו שיש בו סכנה¹³ אסור לבריא להתחמם כנגדה גורה שמא ירבה הנכרי עצים בשבילו אם יהיה מותר לו להתחמם בה¹⁴ ואינה רומה לנר שאין שם חשש שייבה בשבילו שגד לאחר נר למאה¹⁵ משא"כ במדורה שכל מה שמתרבים בני אדם המתחממים בה צריך להרבות בה עצים להרחיבה אבל אם חימם את בית החורף לצרכו או לצורך חולה מותר לבריא לילך מבית הקיץ לבית החורף להתחמם בו שאין לחוש שמא ירבה לחממו בשבילו שהימום לאחר הימים למאה¹⁶.

יש מתירין¹⁷ אפילו במדורה ואין גזרים שמא ירבה בשבילו מפני שאף אם לא היה מרובה בשבילו היה נהנה קצת מהמדורה ואף שע"י רבוי העצים נהנה ממנו בריות אין תוספת הנאה זו כראי לגזור בשבילה¹⁸ שמא יאמר לו¹⁹ להרבות בשבילו עצים ואף אם עשה הנכרי מדורה קטנה לצרכו כלבד או לצורך חולה ואח"כ בא זה להתחמם כנגדה והוסיף הנכרי עצים בשבילו מדעת עצמו אין הוספה זו אוסרתו להתחמם שם כיון שהיה יכול להתחמם שם קצת אף בלא הוספה זו²⁰ וכן אם היתה המדורה דולקת מבעוד יום ובשבת הוסיף בה הנכרי עצים בשבילו ישראל מותר להתחמם כנגדה²¹.

(רק שלכתחלה צריך לזהר בכל זה למחות בו אם העצים של ישראל כמו שנתבאר²²).

ולעת הצורך (ה) יש לסמוך על דבריהם²³ להקל ברברי סופרים:

קונטרס אחרון

הדליקוהו ולא משום בעה"ב²⁴. א"נ דלא ס"ל כסמ"ג²⁵, אלא כפרש"י כא"ן²⁶, ומכל מקום הדין צ"ל לדין²⁷, דאלי"כ בלא"ה אסור, ואפילו הכי [אסור] כיון שעיקר ההליכה בשביל ישראל. ועי"כ דלא דמי להדתת כלים משום שגופו נהנה מהליכה זו. דמשום שנהנה מהנר אין סבירא כלל לאסור כיון שלא נתכוונו כלל בשבילו, והרי גבי הדחה מותר גם כן ליהנות מנר זה, וצ"ע:

(ד) ולעת כ"ו הט"ז²⁸ שכתב לצורך גדול, היינו לפי דבריו²⁹ שספר התרומה וסמ"ג ומרדכי וההגות מיימוניות³⁰ המתירין במדורה אינן מחלקים כלל בין קודם שכלו עצים הראשונים לאתר שכלו, לפי שאי אפשר כלל לידע מתי כלו לפי דעתו, והילכך כיון שהש"ע³¹ מחמיר בנר

- צג** ראה ב"י ד"ה ונ"ש רבינו או לצורך חולה.
- צד** שבלי הלקט ס' קיב בשם רבינו תם. מור ודעה ה' / בש"ע סי"א. וראה גם לקטן ב"י ש"ח סי"ה. סי' שבה סי"ח (וראה שם דריוט במכירי: וראה ק"א ס"ק ד).
- צה** רבא קב, א. ויכלקטן ב"י שבה סי"ח.
- צו** מ"א ס"ג.
- צז** מ' התרומה מ' רנב. סמ"ג ל"ח מה (ג, ב). מרדכי מ' רג. נהנות מיימוניות פ"ו אות ה, בשם מרדכי' מרומבונג: שעשה כן הלכה למעשה. דעה האי' בשר"ע שם.
- צח** ב"י שם.

ציונים לקונטרס אחרון

נו לכללות ק"א זה ראה ביאורי השלחן ע' שצו ואילך.
 נח כמבאר בס"ג טעם המחירין במדורה, שלא כמבאר בב"י וכאן בפנים, אלא מטעם שאינן מחלקים כ"ו.
 נט שצויינו לעיל בפנים.
 ס סעיף ד.

נג כדלעיל שם; ומתכוונים לצורך עצמן כלבד.
 נד ל"ח מה (ב, ב), שצויין לעיל ס"ז, שאסור כשמכוין לשניהם.
 נה קב, ב ד"ה ארעא דרובא, המצויין לעיל שם (ולא כמ"ש קנא, א ד"ה רוחן בה), שבמחצה ישראל ומחצה נכרים אסור מטעם ספיקו לחומרא.
 נו הדין שבשר"ע סי"ג צ"ל לדין דפסקינן כהסמ"ג שכתנחבין לשניהם אסור בלא"ה.

יד ומכל מקום אם כבר כלו עצים שהורלקו מבעוד יום או לצורך נכרי או לצורך חולה ואין דולקים כמדורה זו אלא העצים שהוסיף כשבת בשביל ישראל אסור להתחמם כנגדה¹² וכן אם היה נר דולק מבעוד יום או לצורך נכרי או לצורך חולה ובא נכרי והוסיף עוד נר בשביל ישראל אין היתר להשתמש לאורו אלא בעוד שהנר

קונטרס אחרון

אחר שכבה הראשון, אם כן ה"ה למדורה אף קודם שכבו, כיון שאי אפשר לידע מתי כלו לפי דעתו, ולכן אין להקל אלא לצורך גדול כיון שהש"ע חזר¹³ וסתם לאיסור. אבל לפי דעת הב"ח¹⁴ והמגן אברהם¹⁵ דגם במדורה יכולים לידע מתי כלו, וכן דעת הבית יוסף שהרי במדורה יש מחלוקת ובנר אחר שכבה הראשון ס"ל דלכ"ע אסור. ולפי זה לא סתם הש"ע לאיסור בזה בס"ד¹⁶, ואדרבה הביא דעת המתירין בסתם בס"א ודעת האוסרים בלשון יש אוסרים, מכלל דס"ל עיקר כהמתירין¹⁷, וכן בדין שהמה הרבים, אם עדיין לא הרבה, עיין ב"י¹⁸. ואם כן על כל פנים במקום הצורך יש לסמוך עליהם, בדבריו ספורים הלך אחר המיקל אף אם הם שקולים¹⁹, אלא דשלא לצורך יש לחוש לדעת הב"ח²⁰, עיין שם, כיון דלהט"ז ס"ל דהש"ע חזר וסתם לאיסור.

ולהכי לא העתקתי מחלוקת האחרונים כשאין מכירו, דשלא במקום צורך יש לחוש לדעת הבית יוסף²¹ ונ"ט²² להתמיר. אף שדברי הט"ז תמוהים²³, שכשיוסיף הנכרי בשביל שנחסר לו מחמת הישראל הרי זה מוסף לעצמו, שהרי אינו מכירו והישראל נהנה ממאיו ואין בזה שום איסור כלל, לא במה שגורם מלאכה להנכרי שיעשה לעצמו ובפרט שעושה משלו עיין סימן ש"ז²⁴, ולא במה שנהנה הוא מזה עיין סי' רמ"ג²⁵ ס"א בהג"ה²⁶ כיון שהנכרי אינו מתכוין להנאתו שאינו מכירו אלא להנאת עצמו למלאכה מה שנחסר לו מחמתו (ואם עושה משל ישראל כמשמעות פשט לשון הטור, דמסתמא מיירי דומיא דחולה שהנכרי הוא משהו ומליק עצי בע"ב, אם כן אף אינו מכירו אין להתיר בפשיטות, דע"כ לא הצוייכו מכירו אלא במלא מים ולקטף עשבים שהם שלו על ידי מילואו ולקטתו הם שלו ולא יטרח עבור ישראל שאינו מכירו, אבל הכא שהעצים של בע"ב, ולהניחם על המדורה אפשר שאין זה נקרא טורח כלל, ולא הקילו המקילין אלא בעצים של נכרי, וצ"ע).

אבל לאחר שכלו עצים הראשונים וכבה נר הראשון אלא שהוא צורך גדול (וצ"ע בט"ז דלצורך גדול גבי מדורה היינו דומיא דארצות הקרות דמותר אפילו אמירה²⁷, וצ"ע), אף שדעת הב"י²⁸ ובי"ח²⁹ ומג"א³⁰ להתמיר, מכל מקום כיון שהוא צורך גדול בשבת הרי זה נקרא שעת הדחק³¹ שטומכים בדרבנן אפילו על יחיד במקום רבים³², וכ"ש שמשמעות סתימת לשון ספר התרומה וסמ"ג ומרדכי והגהות מיימוניות³³ מורה כמ"ש הט"ז³⁴:

קד ב"י ר"ה ונ"ש אבל לאחר שכבה, אפילו לפ"ד הפוסקים המתירים לעיל סי"ג. מ"א ס"ק יב. וראה ק"א מק"ה.

ציונים לקונטרס אחרון

- סא ממה שהביא במ"א ב' דיעות.
- סב ד"ה ואם יש נר, ששכבאר שכל המחלוקת היא רק כשהוסיף הנכרי וכלו העצים.
- סג ס"ק יב, שהביא חברי הבי"ח.
- סד ראה כללי הפוסקים וההוראה כלל עג.
- סה ארלי צ"ל: אם אף עדיין לא הרבה, ע"י ב"י ד"ה ואם יש נר, שמכבאר שתלויים זה בזה, (ור"ל) כמ"ח ד"ה ומ"ש אבל אם עשה, שכתב שבזה אסור לכו"ע.
- סו ראה כללי הפוסקים וההוראה כלל קג.
- סז שאסור כשעדיין לא הרבה לכו"ע.
- סח ד"ה ודעת הרוקח, הובא במ"א ס"ק ג ובט"ז ס"ק א.
- סט ס"ק א.
- סז ראה פתח הדביר סי' רעו. הערות בשו"ע אדמו"ר ע' 177.
- עא לקמן שם ס"ה.
- עב ולעיל שם ס"ז.
- עג כדלקמן סט"ו.
- עד סעף ד.
- עה ד"ה ולענין הלכה.
- עו ס"ק יב.
- עז ראה כללי הפוסקים וההוראה כלל יז.
- עח ראה כללי הפוסקים וההוראה כלל צט.
- עט שציוני לעיל בפנים.
- פ ס"ק ג, שמתיר גם אחר שכלו עצים הראשונים.

הלכות שבת רעוררעו

רסה

הראשון דולק אבל לאחר שכבה הראשון אסור להשתמש לאור השני וכן אם הוסף שמן בנר הדולק אין היתר להשתמש לאורו אלא עד בכדי שיכלה השמן שהיה בנר בתהלה ואח"כ אסור^{קט}.

ויש חולקין על זה^{ק"ו} ומתירין בין במדורה בין בנר בין בהוספת השמן אע"פ שהם של ישראל דכיון שבתהלה כשעשה הנכרי האיסור בשביל הישראל היה מותר להנות ממנו לא יצא מידי התירו לעולם אף לאחר שכלו עצים הראשונים או הנר הראשון או השמן הראשון ובמקום צורך גדול הדינו שעונג שבת תלוי בזה יש לסמוך על דבריהם להקל^{ק"ז}:

מז וכל האיסורים שנתבארו בחימום כנגד המדורה או בית החורף אינן אלא בארצות שאינן קרות אבל בארצות הקרות^{ק"ח} כמו במדינות אלו^{ק"ט} מותר לומר לנכרי לעשות

מדורה בשביל ישראל ביום שהקור גדול^{ק"י} וכן לומר לו לחמם את בית החורף לפי שהכל הם בחולים אצל הקור הגדול אבל ביום שאין הקור גדול כל כך אם אין לו קטנים שמצטערים הרבה אסור לומר לנכרי לעשות מדורה או לחמם בית החורף^{ק"יא}.

ואם עושה מדורה מעצמו מעצי ישראל צריך למחות בידו^{ק"ב} ואם לא מיתה אסור להתחמם כנגדה^{ק"ג} ואם חימם בית החורף מעצמו בשביל ישראל מעצי ישראל אסור ליכנס בו כדי להתחמם^{ק"ד} אבל אם הוא דר בו א"צ לצאת ממנו^{ק"ו}:

מז אם שכר הנכרי שסיקנו לו בכל יום ויום כל ימות החורף והסיקו גם בשבת כשאין הקור גדול הרי זה כעושה מעצמו^{ק"ז} וא"צ לצאת מבתו אלא שלכתהלה צריך למחות בו^{ק"ח}:

יז והנהגים היתר אף ביום שאין הקור גדול מכל מקום אין מוחין בירם שמוטב שהיו שגונגים ואל יתרו מזידים^{ק"ט} ואף ביום שהקור גדול אין לחמם בית החורף שני פעמים ביום השבת כי די במה שהסיק התנור פעם ראשון בבקר^{ק"ט} ומכל מקום הכל לפי הקור ולפי בית החורף אם ממשיך החום זמן מרובה והחכם עיניו בראשו^{ק"י}:

רע"ז שלא לגרום כבוי הנר וכו' ח' סעיפים:

א נר דולק^א שהוא מונח קרוב אל הדלת^ב (נגד פתיחת הדלת ממש)^ג בענין

קח מור שז"ע ס"ה.

קו מ"ו סק"ד לדעת הפוסקים המתירים להעיל ס"ג. וראה ק"יא שם.

קז מ"ו שם. וראה ק"א סוף ס"ק ה'.

קח הנהגות מרחיב ס"ה תנב. הנהגות מיימנות פ"ו אות ו בשם ר' יום טוב ועוד פוסקים. שז"ע ס"ה.

קט לכוז ס"ה.

קו משא"כ בניו נימן ותשרי, כדלקמן ס' תקו ק"א ס"ק ד (ד"ה תרב הגמ"א).

קיא רבינו ירמיה נתיב יב ח"ג (ע, ב). שו"ת מהר"ל ס' קסו. שז"ע שם.

קיב מ"א ס"ק מו. וכדלעיל ס"ג. וראה במצוין לעיל שם ובס"ה, מוסקנתו במהר"ב, שאם הוא כדי שהישראל ידנה ממלאכה זו בשבת צריך למחות אף כשנעים של נכרי, ואם הוא רק מוסף על המדורה אין צורך למחות אף כשהנעים של ישראל, שבה תלוי גם אם מותר להתחמם כנגדו.

קג כדלעיל ס"ג וס"ה וס"א, שאם מוחה ולא השניה בו מותר להשתמש באורו.

קיד ראה תהלה לדוד סק"ב ביאורי השולחן ע"ו רמז.

קטו כדלעיל ס"ב.

קטז ראה מהר"ב לסי' רמג ר"ה והבי נמו, שגם שפחה השבורה לשנה הרי כעושה מעצמו – כדלכא אמירה ישראל.

קזו מ"א שם. וראה זכרון יוסף ס' גז.

קיח שו"ת מהר"ל שם. וראה גם לעיל סוס"ח.

קיט כ"ח סוף ס"ה.

קכ עולת שבת סק"ד.

סימן רע"ז

א רב כק, ב. מור שז"ע ס"א.

ב ב"ח ריש המ"ו. מ"א סק"ב.

ג מ"א שם.